

لېپانان
LIPANAN
QUOTIDIEN ARMÉNIEN
Place des Canons
Rue d'Italie N° 9
BEYROUTH
Directeur Responsable
M. ADJEMIAN
Հասցիստանի Տնօրէն
Մ. ԱՃԵՄԻԱՆ
Բաժնեկից 8 րկ. 125 և 7.
Տեղակից 250 125 և 7.
Սուրիա 300 150 և
Արաւստան 100 50 և
Ամերիկա 6 3 և 80.

ԵՐԵՎԱՆԻ
25
ՕԳՈՍՏՈՍ 1925
Հասցի:
Redaction
"LIPANAN"
BEYROUTH
- SYRIE -

Չ'հրատարակուած ձեռագիրները ետ չեն վերադարձուիր

Բ. ՏԱՐԻ ԹԻԻ 128

ԱՆԿԱԽ ՀԱՅԱԹԵՐԹ
ԲԱՆԱԲԱԿԱՆ ԱԶԳԱՅԻՆ

Աւետարանիցները պատասխանատու են իրենց ստորագրութեան

ԿԵ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹ ԳԵ. ՈՒՐ. ՕՐԵՐԸ:

ԴԻԴԱՆԱԳԻՏՈՒԹԻՒՆ ԹԵ ԻՆՔՆԱՍՊԱՆՈՒԹԻՒՆ

ՀԱՅԿ ԿԵԱՆԻՔ

ԾՆՈՐՀԱՌՈՐՈՒԹԻՒՆ

Ասկէ մինչեւ երեսուն տարի առաջ
ամբողջ հայութեան վրայ անգիրապի
հայաք մ'ուներ ձկնթուռ բառը, Այդ
անուամբ ծանօթ է գիւղաքաղաք մը,
Կիրիկիոյ սարերուն մէջ, ուր կ'ապրէին
10-12000 հայեր, թէև աղքատ բայց
չարքաշ և քաջագէտ։ Եւ Ձկնթուռ
գէժ տարուած յաղթանակի մը հետեւ
անուամբ անոնք թիւրքերոյ Սուլթանին
ալ ձեռք բերած էին տեսակ մը ազա-
տութիւն կամ ինքնավարութիւն։

Ձկնթուռն ազատութիւն կամ ինք-
նավարութիւնը չափ սահմանափակ էր
անշուշտ։ Մարաշի Միթիսարէֆին եւ
Թալայի զայնազանին էր-յիշ խնդրած
գործադրուելու մը-որ կը կառավարէր
ժողովուրդը, և թիւրք զատաւոր մը,
ինչպէս և թիւրք ռազմական կը պաշ-
տօնավարէին հոն։ Թրքական զորքերու
պահակաւոր մըն ալ հաստատուեցաւ
հոն 1879ին,

Այդու ամենայնիւ՝ ձկնթուռ քիւրդի
էր ամբողջ հայ ժողովուրդին, իրեւ-
նիստիցիք անխառն հայ բնակչութեան
մը, և իրեւնի վերին ամրոցը հայկա-
կան անկախութեան և անոր անու-
նով մեր բանաստեղծներին շատեր կը
ներշնչուէին, ամբողջ սերունդներ կը
խանդավառուէին։

Հայ ողբի երկերուն առջ երեւոյթը
ի նկատ ուն չափով շատ զարմանալի
է անորիցով կը գտնենք մեզմէ ոմանց
հակակրկական կամ բացասական դիրքը
այսօրուան Հայաստանին հանդէպ։

Բացայայտ իրողութիւններ — զպրո-
շական փորձիներուն անգամ հասկա-
նալի, — ցոյց տուին որ յանուն Բրիտ-
անիոյ թիւն և Բաղդադի թիւն ձեռք
հասնող պետութեան համար Հայուն ա-
րեւելք արեւելք չուէր, Անոնք իւրա-
քանիցս իր սեփական շահերուն հա-
մար, — իրենց սպանալիքը մը կամ զէջ
մը թիւրք կառավարութեան դէմ։ Ան-
ոնց ծովակալները կամ զօրավարները
որ իրենց ազգակիցներուն մի քանի
հազար ոսկին սպանելու համար քա-
ղաքներ ու բերքեր ուրակողելու պատ-
րաստ էին՝ զպիւր անտարբերութեամբ
զիւրեղին մեր անմեղ մանուկներուն և
կենդանի կոտորումը, ոչ միայն ներ-
քին զաւանդուելու մէջ, այլ և ծովազոր-
եայ տեղեր, ինչպէս՝ Կիրիկիա՝ Կ. Պո-
լիս, Իզմիր։ Եւ անոնց այդ ուղեւորա-
յան ճակատագրական հետեւանքին էր
որ փնջաւ մեր կանաչ թիւրքերոյ, —
և համայնական սպանդէն վերաբող
մեր տարագիր ազգակիցներն ալ չը վա-
նային զբաղան կարեկցութիւն մը ա-
նոնց կողմէ։

Ըստ ամենայն հաւանականութեան՝ Հա-
յութիւնը, իրենց ազգ ընդունած պիտի
ըլլար այսօր եթէ անգղի չուէր անոր վեր-
գաւազում անկեղծ մը Այդ անապատա-
րուական յեղափոխութիւն էր։

Իրաւ է որ աշխարհիս մէջ մենք մը-
նացած էինք միւս միւսին, անոք ան-
տարակաւ։ Ծրանա՛ւ պաշտպան և Լե-
նատարին և Զիւնտիստ արքային, Անգ-
լիա հողատարն է Պաշտպանի և Միջնորդ-
քի, ինչպէս և Ամերիկա ազատարարն
եղաւ Քաղաքի և Փիլիպպիններու։
Բայց մենք վերջապէս բախտաւոր ե-
ղանք անով որ բարեկամական հզօր ալ
մը եղաւ հաստատ, ու ոչ միայն ստաց-
կարանք փրկիչ նաւարկութիւն է մը-
նացած բնիկները, այլ և վերականգ-
նեց Հայաստանը, մեր վաղեմի լիաշ-
խարհի մէջ։

Եւ մենք որ պահ մը փոքրիկ Ձկ-
նթուռ կը պարծենալինք և հայաբնակ
վայրերու համար վարչական պարզ բա-
րեն-րոգի մեր միայն կ'անկեղծէինք,
մենք որ աւելի վերջերս (արտասահմա-
նէն պատկանէր որոտացող հերոսներէ
զատ) հայ կեանքի ու պահպանման սի-
ր-յն ամէն պահանջէ հրաժարելու այ յո-
մար էր կ'ըլլէր, հիմա ունինք Հայրենիք մը,
որ մէկ միլիոնէ աւելի հայեր կ'ապրին
իրեւն քաղաքացիները հայկական պե-
տութեան մը, ու անկախանք գործու-
նելու թեմա կը զարգանան ազգային
մշակոյթին ամէն տարրերը, — զպրոց,
թատրոն, մամուլ, զեղարուեստ, Բան-
գորան եւ այլն։

Փոքրիկ է այդ հայաստանը, այո,
բայց և այնպէս հաւասարադատու ան-
շուշտ և Ռուս-Հայադաշնակցութեան Ե-
թէ այդ Հայադաշնակցութեան անտե-
սական, բնկերային և կրօնական հայ-
եացիները մեզի խորթ են՝ առողջ ոչ
ժողովուրդ մեր երախտագրական հար-
կը, ոչ ալ կը փոխուին մեր երկրի աշ-
խարհագրական դիրքն ու քաղաքական
պայմանները։ Ասկէ զատ՝ մենք ոչ
ոչ ունինք և ոչ իրաւունք ունենք, ոչ
ալ պէտքեր կ'զգանք պայքարելու
այդ հայաքանդներուն դէմ։ Մեր Լատիս
դիր պարեկապիւնը ալ, Պոլսէ վերա-
թեման անհայտ հակառակորդներ ըլլա-
լով հանդերձ, մեզմէ չեն ապաստար
այդ տեսակ արկածախնդրական փորձեր։

Հասկնա՛ք, ուրեմն, կացութիւնը
Հայաստան, թէև ինքնավար և ներք-
նապէս անկախ՝ ամբողջապէս մէկ
մասն է Ռուսիոյ։ Հայաստան եթէ չեւ-
նի իրեն անփական արտաքին քաղա-
քականութիւն՝ չունի նաեւ մասնաշրջ-
թիւն՝ իր քաղաքները առանձնաբար
պահպանելու։ Եւ եթէ անոր հողային
տարածութեան վրայ յաւելուած մը Եսթո-
նիա՝ ամենուրեք կարծիքով անբաժնե-
լի մը՝ ալ ինչո՞ւ չենք ալ կը զարգա-
րուինք նր կը մնա Մոսկուայի կեդրո-
նական վարչութեան։ Ո՛ր մէկ նշան կայ
զմեզ յաւանդելու որ Ամերիկայի Մի-
ացեալ Նահանգներ կառավարութիւնը
զո՞ւրք թիւներ կ'աւ ջանքեր պիտի
կատարէ «Միացեալ և Անկախ Հայաս-
տան» մը կազմութեան համար։ Նախ-
կին Պետական Բարոտար Լէնինգր-
միւսեայիցիք, Իտալիական կառավա-
րութեան ողջունած՝ յայտնադէտ կընդ-
թէ Հայաստանի շահերուն պաշտպա-
նութիւնը կանխել Ռուսիոյ բարեա-
ցակամութիւնէն։

Թիւրքերոյ նկատմամբ Ռուսիայի վեր-
նի Արաքսին Գործող Պաշտպանութեան
այնպիսի զուլաւ որ է որ իր հայ յոյն
քաղաքացիներուն անվերջ իրաւունք
նեկն անգամ պահանջելու կը խոստովի։
Հարկ կ'այ յիշենք որ միլիոններ ար-
ժող միսիոնարական սեփականութիւն-
ներն ալ թիւրքերոյ մէջ կորուստի մաս-
նուած են այսօր։ Ամերիկեան կառա-
վարութիւնը չուէր միջամտել...

Ան իրողութիւնը, Այսօր սոցիալ-
առարկայէն, անկողմնակէ և աղէտներէ
վերջ՝ անհերքելի մեղք է որեւէ չեղում
զէպի տարրէք ռեզիմիսին։

Հայաստանի ներքին կառավարութիւ-
նը հայկական կառավարութիւն մըն է,
եւ Ռուսիան է հայաստանի բնական
և արտաքինական պաշտպանը։

Սոյն տարրեր պահանջներ մը բո-
քանալով՝ զիւնտիստութիւնն չէ, ալ-
գային ինքնապաշտպանութիւն է։

ՕՐ. ՄԱԳՏԱ ՊՅՅԻ ՎԱՅՈՒԹԻՒՆ- ՆԵՐԸ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՄԱՍԻՆ

Լոնտոնէն կը դրեն Ֆրանսահայ թեր-
թի մը — «Լոնտոնի Լորտ Մայր Ֆրանս»
ի զարտուղար Օր. Մագոստ Պոյ որ զե-
պի Հայաստան ճամբորդութիւն կատա-
րելով մէկ ամիս ընթացած է Երկրի կառու-
թեան անհեղինակութիւնները շատ միտ-
նալով և Հայաստանի մասին։ Ժողո-
վուրդը ու կառավարութիւնը թէ իրենց
յանձնարարով և թէ արտաքինաշինչ հայոց
օժանդակութեամբ յետաք իր տանին
վերջինութեան գործը։ Նոյն ֆոնտի
զիւնտար գործակալներէն մին եւս
երկար տարիներ երեւան է եղած, զալ
ամառն կը վերադառնայ Լոնտոն, կը
սպասենք իր ընդհանր քարի լուրերուն։
Եթէ անոր անհեղինակութիւնները ևս համա-
ձայն լինին Օր. Պոյի տուած լուրերուն
մենք ինչպէս չենք երջանիկ պիտի հա-
մարենք որ վերջապէս արժանի եղանք
լսելու մեր հայրենիքէն քարի և ար-
տապիւն տեղեկութիւններ, որովհետեւ
տարիներէ ի վեր միտայն աւերի և քան-
դու մի գոյժեր լսած ենք մեր զօրաւոր
Հայաստանէն։

— Լոնտոնէն կը անդեկանան որ Յու-
լիսէն սկսեալ երեւանի Լուսաւորու-
թեան նախաբարութիւն յանձնուած են
անգլիական մէկ զարդ և երեք որբա-
նոց 240 որբերով։

Անգլիական ինքնաշար մայրիկը
քրտաքանչիւր որբի համար ամսական
15 անգլիական ոսկի պիտի վճարէ։

— Միլանի Ռուսոնապետ Միտիսեան
հրաւիր վրայ, Կովկասեան Առեւտրա-
կան Ներկայացուցիչ Պ. Պ. Մակիցեան
Օգոստ. 3ին երկու ժամ ետեղ բանա-
խօսութիւն մը ըրած է Միտիսեան-
ներու որբանոցի չէնքին մէջ։

Բանախօսը ընդհանուր տեղեկութիւն
ներ տուած է Ռուսիոյ, Կովկասի և
Հայաստանի տեսնական եւ քաղաքա-
կան դրութեան մասին, ծանրացած է
Հայաստանի վերաշինական աշխատանք
ներու վրայ։

— Պ. Պետկան 5000 ֆրանք տը-
րամադրած է Կովկաս Վր. ի ան-
տալ գործերու հրատարակութեան հա-
մար։

— Կը լսենք քի Բարեգործականի և
Մեղքներէն թրքերէ միջև բանակցու-
թիւններ կը վարուին մեծանուն բա-
րեւորին նուիրատուութիւնը Բարեգոր-
ծականի փոխնիքը համար։

— Անգլիական Պետական այսօր
անշուշտ զտած է Ռուսիոյ — Զեւա-
ֆոնի երկարութիւնը կ'էջք ֆրան-
սիւն, ի նկատ ունենալով Անգլիական
սի երկրի թեւեղանքի պարագայաբար-
թեան և մարդատարութեան անհաշար
անուամբ։ Մշակուած է երկու նախադի-
միւն Ռուսի քետի վրայ (Բոքսիթ)։ Իսկ
միւսը Տալիքուրի գետի վրայ։

Անգլիական Պետական պիտի
անհրաժեշտ կը համարէ երկու քի կա-
ռուցումը, որոնցմէ Տրոյիքուրի ունեղ
կայանը Ռուսի և երկրի կայանի հետ
միասին կարող է նաեւ ռազմական
զուլ և ներքին արժէքի զգալի վիճակ-
մը։

Պետական քաղաք կ'անշարժ օր
ամբողջին կ'ըլլէ կառուցումը և Գիւր-
կիցիներու կայանը՝ Փոթիքի միջ-
քը բաւարարուած էր քաղաքի երկր-
նաեւ արեւմտեան Վրաստանի կ'էջք Գիւ-
րիցիներու կարիքները։ Տրոյիքուրի
կայանը, պատասխանելու է քաղաքապէս
երկրաբանի կարիքները, կառուցու-
թիւն վերջինի հաշիւով։

Մեր սրտովն շնորհակալութիւններ Պրն ԶԱԿՈՐ ԱՆԴՐԵԱՍԵՎ
Օր. ՄԱԳՐԻՏ ՊԵՏԿԵԱՆԻ ճէճ Եւրոպայի տարածուած Եւ ամուսնութեան
կրկնակ արարողութեան առթիւ, ուր ձեռք ձեռքի մը Օգոստ. 23
Հալեպի մէջ։

Մ. ՏՈՐՈՒՆԻ Մ. ՆԱԶԱՐԵԱՆ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՄԱՐՈՒՆԵՆ ՊԵՏԵՐՈՒՄԸ

Ֆեւ (2) — Կացութիւնը հանդարտ է հակառակ վրայ։ Ուղեգրեր ֆրանսա-
ուսներ ձեռք ձեռքի կ'ընդունեն ճաշար զորքերն յանձնադրով միայն թէ
մի ամենահետաւոր ապագայաւորներն ու պաշտպանութեան ամբողջութեան
կատարանքին միացած սպանական զինեւունք արդիւնէւ համար թշուա-
տաւանքը։ Դարպի հիւսիսային շրջանին հետեւանք զիւղեցիները կը վերա-
տառուին իրենց գիւղերուն մէջ։

ԻՏԱԼԻԱՅ ԵՒ ԱՖԷԼԱՆԻՍԱՆԻ ՄԻՋԵՒ ԴԻԴԱՆԱԳԻՏԱԿԱՆ ԽՁՈՒՄ ՄԵ՛

Լոնտոն. — «Լոնտոնի Թայմզ»-ի գիւտագիտական թղթակիցը կը գրէ. —
Քաղաք և Աֆրիկայի միջև գիւտագիտական յարաբերութեան խզումը
ապրում է, և թէ ժամէ վայրկեան կը սպասուի որ Քաղաք ի իտալական զեպ-
նը և Հոմի Սիլվան ներկայացուցիչը եւ կ'անցնին։

Մ. ԳԵՄԱԼ ԱՅԼԵՍԻ ԶՈՒՋԵՐ ԱՄՈՒՍՆԱՆԱԼ ?

Կ. Պոլս. — Կը ծանուցուի որ, Մուսթաֆա Քէմալ փափաք յայտնած է ալ-
լաւաւանքու, Իրան, հաստացուած 5000 Թրք. ոսկի պիտի տայ Լաթիֆ հանը-
22 ՄԱՀԱՊԱՏԻՒՆԵՐ ԵՆԿԻՐԻԹԻ ՄԵ՛

Ի վերջիս — Անհաւուր թեման զատարանը աւարտեց Բարեկամ Սպանիէի
ապագայութիւնը։ Մուսուտ զատարանը 11 յանգուորներ, որոնք նպատա-
կին օտարներու արքանաւորին և աստուածապետութեան վերադառնալու
15 հոգի տաժանակիր աշխատութեան, և անպարտ արեւելք 38 հոգի Կաթա-
ղանի զատարանը 11 հոգի բարեկամութիւնը խոստատար զմիջէր անգլի-
քէն, 7 հոգի աստուածակիր աշխատութեան և 16 հոգի անպարտ արեւելք։

ԼՊԱՆՈՒԹԻՒՆ ԴԱՇԻՆԸ

Բարեգործ Գերմանիոյ ուղղութիւնը պատասխանիք պատճենը թղթա-
գրութեամբ Հոմ և Պրեւսը։

ԹՈՒՐԿԻԱ ԵՒ ՊԱՐՍԱԿԱՆ

Կ. Պոլս. — Կը երբեք պաշտոնապէս թուրքերու պարսկական հող մա-
րաւոր կը կարծուի որ սիւսի արդիւնք է թուրք կառավարութեան պահանջը
կատարելու փախտակներու քանակաւորութեան անցը

ԿԱՅՈՒԹԻՒՆ ԶԻՆԱՍԱՆԻ ՄԵ՛

Լոնտոն. — Շանհային Ղազարի ստացած մէկ հեռագրին համաձայն, ալ-
նուսահանգիստը գրկուած չեղանակներուն մեծ մասին մէջ աշխատութիւնները վի-
րոկուած են, միւս կողմէ քաղաքին մէջ բողոքի միջոցներ սկսած են, ընդգ-
զորաւոր Մանչուի կողմէ ձեռք առնուած սիւղեւորներ։

ԱՂԵՔԱՍԻՐԻՈՅ ՄԵ՛ ԺՈՒՆ ԱԿԱՆ

Ներքին կը գրէ թէ՛ Անգլո-սիւրիոյ տղն պայքար է ծիւն անան մը
կը կարծուի թէ, այս պահը հեղինակութեւ պատեհալէն մնացած է, Գալիսե-
այնքան բաւան եղած է որ, քաղաքին բոլոր ապակիները շարք ու փուր օղած են

ԵՐԵՎԱՆԻ ՍՊԱՌԱԶԻՆՈՒՄԸ

(Վերջին քրտաքանով «Մարեմ» 30 ծախիս թիւին)
Նիւ Եօք 29 Յուլիս ընդհանուր պատերազմի տաւաղարձին առջին ժամէ
թէր Բրեւի գործակալութիւնը Եւրոպայի սպասարկման մասին նախկին Բայ
զէրի կարծիքը ուղած է։

Պատասխանը հետեւեալն է։
Անորին Վեհափառութիւն Գերմանիոյ Կայսրը ոչ բերանացի և ոչ ալ զբաւ-
որ է և պատասխան չպիտի տայ Ձեր հարցումին։

«Այս օրոշումին պատճառները պիտի չկայ քաղաքապետը որպէս Գերման ժող-
ովուրդին և բանակին պետը, Նորին Վեհափառութիւնը յայտնած է 30 ամբողջ
համար ապահովել Եւրոպայի խաղաղութիւնը։

«Վերջապէս Եւրոպայի քաղաքները զինված ըրած է Գերմանիան և զիւր-
Ներքին խաղաղութեան գիտաւոր երաշխիքն, և հասկնալով աշխարհ թէ Եւր-
պայի և թէ Միացեալ Նահանգներու համար անհեղինակ վտանգը կը կայանայ ալ-
յիս չըլապատուած է այս անգամ քաղաքապետը ժողովուրդ մը ներքին
տակարին կը շարունակեն պատերազմութիւնը։

«Ձեր հեռագրու համարուած հարցումն Նորին Վեհափառ Կայսրը օրոշ. հա-
մալար զայնք. զոր է որ զուլ ևս կը բաժնէ կարեւր եղածին չափ շուտ՝ Վեր-
տայի զաշխարհը պատ. ան. անհրաժեշտութեան մասին Բ. անցած քաղաքապետը
Մովակալ Զոն Բոյլ օր խաղիւն
(Արեւմտեան տան վերաբացում)

ՖԵՅՍԱԼ ԹԱԳԱՌՈՐ ԻՆՁՈՒՆ ԼՈՆՏՈՆ ԳԵ՛

Ներքին Իտալի շարաքարները կը գրէ — Թէ՛ Եւրոպայի որ, Զեյնալ Թաֆ-
ւոր աստղական պատճառներով Լոնտոն կ'այցելէ, ստիպու են անհեղինակ թէ
Միջնորդ Թաֆաւորը այդ ամբողջ նկատի պիտի առնէ Անգլիոյ և Իտալի միջ-
կնքուած զանազան վերաբերման խնդիրը։

Կըսուի թէ անգլ. կառավարութիւնը Նիւ Յորքի անտառ Գիւրիս միջ-
քէ Եւրոպայի կառավարութեան, Անգլիոյ օգտին բանակը որդ Եւրոպայի

“ԱԶԳԱՅԻՆ, ՑԱԽԱԳԱՐ ՓՐՈՓԱԿԱՆՏԸ,
ԲԸԼԻՖԻ ՈՐԲԱՆՈՑՆԵՐՈՒՆ ՄԷՋ

Նախորդ թիւի մէջ, հեղինակը Ամերիկեան Նպաստամատասցիկ Սուրբոյ Ընդ-
անոր Տնօրէն Մր. Յաւելի Պատր. Գոբաշորոյ Կեր. Սուրբն վրդ. Քէմօնհատ-
ի ուղղած Օգոստ. 11 թիւակերի նամակի վրայէն, ցոյց տուինք Բրիթիկայ
կերի վարիչներուն ծանր պատմարկաւորաւորութիւնը շինպէշիկ ուղեւորոցին
մէջ, զորն իրենք զան իսառնակութեան մէջ:

Այժմ, եթե կ'ուզեք, խոսքը տանք փաստերուն՝ անգամ մի, և ոչ հաստատելու։
Մեր մեր այս տեսակէտը, կծու, սակայն ամէն պարագայի տակ ճշմարիտ ու
նորոգը։

Ճիշդվելի որոշանգամ ատայն տարիներուն իր կրթական պատժութեան անշարժ արդ. որը դաշնական անվարժականութեան արգելադրութեան հակառակ արդ. որը մեր Այս աշխարհ օգտուելով մասնականակցել Տնօրէն Մր. Թրէյվիսի վարչազգական խաղով լինելն եւ ունենալով մի քիչ կուսակցական գործ դարձնելու ընդունակութեան, Պէյթիթի դասը. կոմիտէի տրէքթիօններուն ընդառնելով, կը մղէր անակցական փորձականաւ մը որդանակել ներս՝ ուղղակի եւ անուշադրական կերպով դաստիարակալա՞ւ ատանց քաջաշուք օրուան անօրէնէն Մր. Թրէյվիս, որ ամեն աստարակ մահկանացոյի. այն աչքեր ունէր, կը տեսնէր եւ կը բռնէր ալ կ'անուշաքար այս ցաւաւոր փորձականաւ յիշուող աղան աւելի քաշալորեալած այս քարայրացնականութենէն աւելի ձուլած կուտար իր կուսակցական գործին եւ նոյնիսկ տեսնէր իրաւունք կուտար ի լուր ասպակերտութեան յայտարարելու թէ ինքն իզգային գործին ընէ ի զրիւսած Ազգ. Միութեան եւ Հ. Յ. Դաշնակցութեան ողով, անպակ որ Մր. Թրէյվիս իրեն վրայ չէ կրնար ազդել, չկրնար սիլաւան իր լիւլլ իրեն գործունէութեան՝ ատանց հայտել անունու հասարակութեան եւ անուշաքարազն մարտական մեծ կազմակերպութեան գաղաղթը Այն ատեն դուք իր տեսնէր իր դաստիարակին մէջ կարեալ չէլէներու, հայտընկերու նկարները իր զոյգ մէջ զայնականակցական գործին իրերու յերթալ այս դուրսիկը շարունակեց օրը ատեն եւ, մինչեւ որ որ մը այս վարժականութեան ուղղակի գործ ունեցաւ Տր. Թրէյվիս հետ. ան Մր. Թրէյվիսի բարձրակարգ կալիստի ասարկայ դարձուած էր անպատասխար պատմութիւնով մը Տնօրէն, որ մինչեւ այն ատեն Տարաւորիկ ազգայնական ՝ ցատաւոր բարձրակարգին համար ու մէկ դիտողութիւն էր բրած որ բոլոր դաստիարակութեամբ զբաղելու յոյնութիւնը չէր տանան, մոլեղեցեալ իրեն պատիւին դէմ եղած յարձակումէն ու ճամբորդ դրաւ հայտընկ օգտուելու, բայց օրպէսով ան իր արտաքուստէն յետու չ'արարեալ իր մտակն թերեւորեալ մէջ, չ'մոռցաւ նկատմանիք մը ալ վճարելու:

Արտաքուտում վարձակալեալ, ակալայն հսկասակ կապառուած բլլալուն, իրեն իմ եղած աս խառ կարգադրութեան վրէժ լռածուն համար, ասակալին Անա իկան նաւ կառած, ապաւայտ հայտըկներ բլլալուն հոլուած խառ մը որբորբոր իր զրգոտ իկին ցանեց հանգէպ հաստառութեան Իւջ նոր առնելէն քիչ յետոյ բլլալուն պալկեցաւ Սեղապիտութեան մը՝ ուժգին և արտադրաւոր Որբանոցը որբորբոր բարբարոտութեան թաւաբարեմ մը, չնախախտեցան մի քանի ցանիկ, մի քանի քալուկներ, աստցիկ մը ճոյն իսկ կոշկոճաճաճ բլլալուն վիճակին հասած բլլալուն բարբարաւաւաւոր օտուիկանութեան իշխանութիւնը վրայ հասաւ աւ քրկեց ուրը Սեղապիտական այս մակըկութեան թիւնը կարելի չեղաւ իր օրին կասեցելը, չարստեցելը երկուստե՝ երբ օրը Բլլիթի կեղտըն ծնեցեցաւ, օղապիտութեան ամար Ճիւլէլլէն բաժնուած Տօրեղը, Մը Մէջ Աֆի և ուրիշներ Ալգ. Միւս անքան Ատոնապոտը հեւ ի հեւ հասաւ ապառաժութեան վայրը՝ Բնունիկին, արցունքով՝ երկար բարակ, վերջապէս, դաշնացական ուսուցչին խաբէութեան ուր հանգիստացող տաճնակ մը որբը զուրկ քրեկեցաւ որբանոցէն, (Իսպանկութիւնը իր յեղափոխական պատմութեան մէջ մասնաւոր տեղ մը պէտք է ունենայ «հերոսական», «զանգուժալին» պոետիստին)։

Մը, Բըրէյլիւն, իւլյուհ նաև Մը, Մէճ Աֆի հասկցան թէ հարուածը որ տե-
էն կուգայ, կասկեցին թէ զայնակցական կօմիտէն է իր գործիչը քաջալիբած
ին այս խօսողութիւնը:

[illegible]

ԱՆԻՐԻԿ օգնինքը բարեմիտ—լքեալ համար միամիտ—հետաքրքրեան ինչու՞ իրար կ'անցնին զայնակցականները այս առթիւ, ինչէն յառաջ կուռնայսքան բռնէ շահադրժութիւն մը հանգչակ այս հաստատութեան այն մարդկողմէ, որոնք աշխարհի հրգեհունքը կը դիտեն անաւարբեր կերպով՝ եթէ իրենք եւս որ մէկ թաղիք մը լռանանաւ Նթէ անտէ՛, այդ բարեմիտ Անկերպացիները ուրիշ ժամ իրարմը զայնակցական հոգեհանութեան և մտայնութեան, պիտի առնէին թէ տգեղց համար իկկայ աղբ՝ առանց Հ. Յ. Դաշնակցութեան, գոյութիւն չէր ունէր այս հարկները մը՝ առանց քաղաքական զխոյր կողմակերպողութեան, ու հաստատութիւն մը՝ որքան ալ արկայ ըլլայ, հիմարկութիւն չէր ըլլար իրականացալ ու նուիրեալման, քամահրելի է ու անաճճ՝ եթէ ձեռնառալ չէ Դաշնակցութեան շահբռնն։

Այս կետը լուսավորյալ կերպով ըմբռնած, դաշնակցական հողաբանությունը լուսավոր ճանցյալով չըլլալուն համար, ԲՆԸԲի զեկվովաբնվր չկրցան իրենց զիրքը հեղհանդէպ ծանօթ կուսակցութեան մէկ-երկու իրաւեկէ տղա-ուսուցիչներ համար զինով կարծաղործածել ի գլուխ հանած ըլլաւ։ Զպագին թիւնաւորութեան անոր, սեւ ձեռքեր իր գոտիներ իրաւեկներ ստիցին։

Սե. Զեմ. ջուլապառ. Ստեփանուրի նոր արշաւանից մը՝ Ճիւղէլլի մէջ՝
* Յայրորդին կ'անդադրադառնանք Շապշապիական ցաւազար փրօրօղակաւոր ինչպէս
էջադասեցեւոր ժամին՝ ոգտաւոր բլլլլլլլ շամար բլլլլլին, կ'անդադրադառնանք նա
յին իմարաբականին, որ հրդեհած էր չալիւն թերթին մէջ՝ Պաշտօնախանաւոր
ներ խորազգրին տակ, քոյք տալու համար անհարգելութիւնը դասակարգական օր
նան տաշտադանաւորութիւն կամ ալ ճաշադաշտութիւնը, իր իսկ բերանը Գաշապից
նախն ինքտաւորութիւնը՝ վերջին ճեպօրին միջէ՝

በኢየሱስ ጥላላሃህሮ

[illegible]

Օայստի ի թէ ամանք մասնաւոր
արդողութիւն մը գծած— կեսակցական
արքեպեոս մէջ/մած, իսկ ուրիշներ չէ-
նք հողի միայն հիմնական մասնաւոր
մարտնամերով կը գործածեն, չնայ-
ելի կ'ըլլան յառաջացելու համար Բ-
նեն անսակաշնելու Բռան թափով
մարանդող գործիչներ շինուած, սակա-
նագործած իրենցներով ս'ը ու ձախ
հետեւին, հարցնաւորութիւն ինկա-
նոր կը փնտի, զմայելի քաղաքործու-
թիւններ կ'ը կատարեն, վաստակարեկ-
աքմայան, արթուն կը մնան, արեւել-
քէն արեւմուտ, հիւսիսէն հարաւ կը
սաստանին իրենց փրկարար Երթակներ
կ'արդող, զից հարցնողութիւնները
քարոզելու համար Երթակը խօսելով
աստից ամէնին ալ լաւ, ամենապատ-
ուական քարներ են. սքանչելիքներ,
հրապարակութիւններ չ'են, բայց թող
ներս ի մեզի հարցնելու թէ Ուր է պա-
կարս :

Այլազան անուհներու-տակ միութիւն
ներ կը կազմուի, ժողովներ, նիստեր
կը կատարենք, հասարակութիւն, հան-
դէսներ կը առարկեմ, երեխոյններ, զի-
նք յորոյնք հասցիներոյններ կը պատ-
րաստենք, փաղաւն, նորութիւններու
բարձր, աշխարհ զինութիւն կը հասնինք,
Ասորիս-Լիբանանաւանք հայ աղա-
թի մատուցիլ միութիւն կողմանէ (հիմա-
թի մատուցայ առ ալ տեսնան) անարտ-
կուելի յորոյններ կը կարգանք, Ինչ եւ
լանկութիւն, որքան բաղադատոր Ազգ,
որ իր ծովին մէջ կանգնէ զրա՞ծ Այլ աշխարհ
ղիւթ բազմազան կարգ կակրութիւն-
ներ, բոլոր զոնք ինչ շնորհք մեր հա-
րաւմէն թէ. Ուր է պակասը:

Կը կեննէք Սուրբա – Կրթամանեան
Հայ Ուսացիկներու Հիմնադրոյն, ստեղծ
թիւն մը (ասոր ալ լինելը անոյ, ստեղծ
նապատի մտքի զգանլի)՝ արդարու
թիւն, հիմնադր յառաջգիւթթիւն, բա-
րոյական է. նիւթական մէն յիշ պար-
զուտ, զրոյսագլուխի եւ իջադր ուսու-
թիչներու համար անպակտ տիւնար
միջոց, իտեքի եւ քսակի մակարդակն
բաշքըպման եւ ուժեղացման նոր հանգ-
րուան ժող. կենսագրին բարեներէ մը.
Եւսու. Ժող. Կենսագրին Բարեներէ մը.
Բար. Ժող. Կենսագրին Բարեներէ մը.

Ուր-է-պահտար :

Վերջապահ ամենքս ալ ունինք կա-
րողութիւն յղանալու գեղեցկանիւս ծը-
բագիրներ, ասդմեաւորելու բարեայգի-
թական հաւատալիքներ, հարցապնդե-
լու փրկաւիշապաւսն եւ ընկերային կա-
րեւոր խնդիրներ։ Աստուծո անզու գազան
սպողութեան թիւններ են։

Իսկ զազատեալսն ի հարցերու շուրջ
լայնօրէն կը պարզենք մեր տեսութիւն-
ները, լաւիւ կ'ընտրուիմք կը հասկը-
նենք պետութեանը դրօժները, մեր ան-
յեղելի վիճիմը մի կ'աւանգուրենք, ամեն
ազալ պէ՛տք մի կ'աւանգուրենք, Գլխ-
մասնաճեղք, Կլաստթօսներ, Թիւախօսներ
կը դառնանք Խիչ անախապական զի-
ւաւանգախապութիւն, Երբեք մեծ կարողու-
թիւն կ'անախապանելի ձերք վարչագի-
տութեան:

Այս¹, զը հաւաասանք թէ Հայրը ուն
ստեղծագործ միտքը, այլապէս թաքե
լ ամսնու թիւիններով² օժտուած ձիրք իր
սեղան համար հրապալի կըթողնէր, յա
սակցանքնու համար ամենաշտուար ձե
նաթղթին, բայց հաւաքական գործնի
կ. աղղղային շարժումը տեսակէ տղեն ուն
սակալիտ խորքի պակաս մը որ միշտ
սկիզբէն է վերահոր հիմնովին քոյ
գայումին և կործանումին պատճառ
դած է։ Այս³ Արի մի պահ աս
է։ Սիրտը չգոյութիւնը ի մեզ աղղղային
գործերու մէջ միշտ պարպառութիւն

Հանրածանոթ ձրադասայի բարոյաբար
Դո՛ճե՛ք ալ Սէկրա, ժողի բրէք թէ Դին
Կ'ընէ, «Սէր» երջանկութիւն, իսկ ա
տեղութիւն՝ առաջաւանք է, Սէր» եր
կնոր, իսկ առեղութիւնը գոհարք օ

ԶԱՀԼԷ ԵՒ ԻՐ ԱԶԳԱՅԻՆ
ԳՈՐԾ ԵՐԸ

Բոլորովին անակնկալ և ստիպողա-
կան պարագաներու բերումով Դամաս-
կոսէն Ջահէն մեկնելու հարկին մէջ կը
գտնուէին երեւոյ շարքի մարմաշ և Անիի
և այլազան անաբարաններով, զեղազը-
ռարէ գերեզմով, մաքուր քաղաքով և գո-
րեթէ ամբողջադատելի օգով զիւրազան-
կազ մէն է Ջահէն՝ չարաբանութեամբ ձորա-
նայ երկու կողմերէն վրայ, որոնք
լայնութեան վրայ կառուցուած են կո-
կիկ և ճաշկանջորտնակարաններ թազ-
մաթիւ անձողիք եկեղեցիներ, բազմա-
յաբակ և զեղեցիկ տներ և տներն ու
նուրբ Լիբանանի բնակաշէջի մէկ ճիւղ-
ին վրայ, որ ամառանոցի յատուկ իր-
բոլոր յարմարութիւններով շատ կանա-
խէն զօրաւորներ և բնակաշէջի զար-
ձակ է բազմաթիւ այցելուներու, որոնք
օգտակարութեան նպատակով կուգան ին-
տաւուր և հնուար կալուածք՝ Պէրսի-
թէն, Յելլադասէն, Սելուպայէն և նոյն
յակ Ամերիկայի միմեկարկած քաղաք-
ներէն Տեսուր եւ կամուրջ զարձակ
անկիւս վերին ստորին Սուրիոյ մէջ
աւրելէ անցնել անորաժեշտ է ամէն ճամ-
բորդի համար և Նուազ հետաքրքրական
երևոյթիւն ինչ պարզեղբայ գիւղաքա-
ղաքի անձայր զաշտուածներէն, կա-
նաչառաբար արտառածելիներ և շրջակա
բարձրաբերձ բուներն ու բլուրները, որ-
ոնց պայտաւանակով զառաքները նայո-
սակ կը յողան հեռուէն՝ իբրեւ Անիի
իւ յիշուան հոգանքի

Բաթը Հայերե՛՛կ բուն զիւղաքաղաք
կը պարտանայէ 12, 000 ըսակէտ թիւն
տոնքէ կը բաղկանան 4 պթօլիկներէ, Յա-
ներէ, Մարոններէ աւ Սաորիներէ, Ե-
րոնք կ'ապրին ճշմարիտ քաղաքայի
կեանքը՝ հեռու քաղաքական անտիրո-
ք երաւի ղէպերնու հաւանականութե-
ան, հեռու Հայերու յատուկ արարա-
քի ջարդի երկիւղէ։ Հայերու թիւը, ար-
ժանապախն եղանակի մէջ կը հասնի
հազարի, իսկ միւս երեք եղանակներու
մէջ 1500ի չափ։ Բաղդադամար Սուրի-
ոյ միւս քաղաքներու ե կիւղաքաղաք-
ներու՝ հոս հայեր կ'ապրին բաւական
բարեկեցիկ կեանք մը՝ իրենց առեւտրա-
կան, վաճառականական, սեզանաւոր-
ական եւ բանտարական կեանքով։ Հա-
յերու համար վերանորոգում մէջ հայեր
ոչ նախաձեռնի սովորեթիւնը արեւ դրոյ
թիւն չուրի։ Ամստնային ար բացառի-
թեան մէջ թէ՛ տուններու վարձի
խրատ սուղ են, ապախն միւս եղանակ-
ներու մէջ ոյժ ղիրաժառանգի են թ
ընտանաւորական եւ թէ՛ խանութներու
վաքքները։

Հայերի զմեքանությանը, ցարդ չեն տանցած ոչ եկեղեցի ե ոչ ալ միայն զհասանքս իմ, ալլ ամակապեմ իմ քաբը ժմայեանս արցիցն հիւր վարդապետ կամ քահանայ իմ կը լրացնեն անոց եկեղեցական պետեբու պարտութեան թիւները, Մեծ բարեբախտութեան ժնն է ինչեք թէ, վերջապէս ինչն ոչնէ վերջնականապէս հեկեղեցիներութեան համար յարմարացոյն վա

մը, ռեդիոյի Կառուցումը եկեղեցին մտաւոր ապագայի մէջ՝ վարժարաններէն։ Այս աղջիկներուն Կարուստի զոռն մը գործընկեր մէջ մեծ բաժնի տեսնեց Ն. Ս. Օձնաթան Կիլիկիոյ Ծերտան գարգ Տ. Տ. Սահակ Բ. Սրբազնազգի, Կենսաբան Կաթիլիստ, Սիւրբաբան, Ինչ Կարելոր անձնաւորութիւններ, նկէ կէտ խաղակալն Սրբորոտի՝ առջամներ ըստ Չափաբանի նախ ժողովուրդը։

Զօհե՛ք ունեցե՛ք է նախորդ տարի
Ազգ. վարժարան՝ 115 ի մօտ երկու
աշակերտներով։ Սասաղիկայ դպրոցի
կան տարեշրջանի համար թաղ. խո
հուրդը որոշած է բացի նախաօրթոր
նե՛ր, ունենալ նաև կանտնաւոր մտ

րէնքն է»։ Սէրը զերբնական առաջ
 նութին աշխնքն առաւօտայ պարզն է
 Սէրը առաւօտաբնական առաջին
 թիւն է, որով զիտեւն անով զկատու
 կը սիրենք, Ուստի ո՛ր որ զկատու
 կը սիրեն, զը սերն նաեւ, որ ջնկեր
 իր պարզ, ամբողջ մարդկութիւնը, Ս
 րը չի հակառակիր, իր նմանները չ
 ատր, չի չը պատեր, չարախօսութի
 չենք, մասնաւորին չենք, չի նախա
 հեւ մեզի յուծեր, չի հայտներ,

ըրի, զիսկ ինչ որ ինքն ինքն
 ըրի, անհատական, ըլլալ հաւաք
 կան մեր գործերուն մէջ յաղողիւն
 մար տա հետեւեալ նշանաբանը իբր
 նախան սկզբունք ե ճշմարտութի
 պէտք է ըրողներք. սեր է այն իբր
 որ կ'ազդէ ուրիշները քեզի ընդ
 ընդեր այն բանը, որ չէս սուղի մար
 ընդեր ընկեց
 Երկրորդ ԵՊԿ ՀԱՐԱՆԻՍ ԵՐԵՎԱՆԻ

կապարտեց միոյ, եր մեն բարեփո-
խութիւն մըն աշխատեցր զի գա-
ղաքագործի համար: Այս գործին գոհա-
ցու առաւուր համար հրապարակեալ է կա-
պը մանկապարտեզայնութիւն մը: Անու-
բանալի ճշմարտութիւն մըն է յիշել թէ
հայր մայր տեղ կարեւորութիւն տաւ
է իր մանկութեանը կրթութեանն և զա-
տարապէս իրենց մայրական, որքան իր
տեղեկութիւնը ապրումն համար: Ան իր ա-
ռեւարակն կենսի անհատական ճար-
պիտութեան, քաղաքական կենսի մա-
րտեանն և բարձրութեան, բանու-
նական կենսի յարաբերութեան
մանկուսն յանապատեթեան կը միացնէ
նախ կրթական կենսի մէջ ա-
նցած գործունէութիւնը և արթնա-
թիւնը, որուն կենդանի է բացայայտ
նա ապագայը կը պատկերացնէ: Ձայնէն
իւր գործի մը հայր իմ իմ:

Միակ ցաւաւի պարագան, զոր տես-
նայ այս ակի մը ժողովուրդին մէջ, յա-
ճանադարանիս զնուս է անարարօք իւրն
վերներու ու իրերանաւալ զնչպիտե-
պիպին է Բացի հայ Բողոքականներուն
ժողովարանէ, հայ Կաթողիկոսներն ալ, Թ-
րոնք հապիւ 20—22 անձեր, իր փորձն
սեննաւու ռուրն վարձարանս վարձա-
րաններու թիւին առաւելու թիւը մե-
ղի բարիք մը պէտք է Նկատել բնա-
կանաբար, երբ անոնք իրարու հասելպ
սաննաւս անկեղծ վերաբեյութւ և բարե-
ացակամօք թիւին,

Հակառակ տիրող բացասիկ սղու-
թեան եւ առեւտրական կեանքի կայու-
նութեան եւ հայ ժողովուրդի բռու-
նութեան, փողոցներու եւ տւակներու
մէջ քափառող բազմաթիւ մուրացկան-
ներու տեղացի էրեւանեայ տարին մէջ
դժուարին է համըխալի նայուլ մը: Բալ-
լաճամբք անցելու տարիներու, ներկայ-
տառովն մէջ ձանկէ պատահողով եւ քը-
ղութեան պատճառաւ ունեցած է փո-
ք քիւլով օտար եւ հայ այցելու օրդի-
ներ: Որովն համար մեծ վնասներու են-
քարկուծան հմ անբարաններ, իշխաններ
եւ պանդոկներ վարձող հայեր:

Երկու օր առաջեղա ժամանեց Կի-
լիկիոյ տնտեսագարը եւ Ներսէսագարը
Հայրապետ՝ որուն կնիքեմարտի քի ձեռ-
նասուն կ'երե- Տ. Խաղ Գ. Վրդ. Աջա-
լապետներ: Վեհափառ հօր այցելութեան
գլխաւոր նպատակն է վերջնական ձեւի-
ւք վերանորոգել կնիքիցի համար գնում-
ազգայականակն օժիթ կառուցումը եւ
ժամանակը հարթել այն կնեռոտըրքն-
ներն ու դժուարութիւններ, որոնք երե-
ւան եկած են Խաղ. խորհուրդի ներկին
հրաշարակով: Բարե յաջողութիւն իւ-
բարհանալակն ձեռնարկներուն:
Զանկ Է 925 Օգոստ. 19 ՍՄԻՎԱՅՆ

ՏԵՂԱԿԱՆ

ՆՈՐ ՀՈԴԱԲԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

Կը լսեմք քէ Ազգային Վարժա-
րանին համար ընտրուած է հոգա-
բարձութիւն մը հետեւեալ ազգա-
յիններէ.

Տիարք.—Տօք. Կարդապետեան
Գրեալարեմն

Բ. Ոսկերչեան
 Ն. Շիրինեան
 Վ. Վարժապետեան
 Ա. Գալուստեան
 Սրապեան
 Պէլերեան

ԲԷՄԲԻ ՄԱՍԻՆ

մար Պ. Պ. Չափաբեանէ եւ իւր
լագեանէ զառ օգնական ճօրէն
պատգամին կոչած է Պ. Պ. Խա
չատուր Զէնէրեան, Խանիկեան

ԱԳԴ
Տեղույս Ազգային երգեստ վարժարանին 925—926 չ. հ. արեւելա-
նին համար պէ՛տ ունի՛ն կարող
Ֆրանսագէտ Տնօրէնի մը, եւ ու-
սուցիչներու, Փափախող բող-
հանին դիմել մեղ հետեւեալ հաս-
ցէին
Նախադաս Թաղակէսն Խահրոյդ
21—8—925

Վահան Վրդպ, Գեորգեան
Դամասկոս
B. P. No. 89

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ
ԲՆԻԿ Այնթապցի Պ. Սարգիս
Խաչատուրեան — Պէյրուք հաս-
տատան — ի յեանան իր սա-
շարափոս եղբոր Խաչատուր Խաչ-

